

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ-ПРИРОДОЗНАВЦІ – ЧЛЕНИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ШЕВЧЕНКА

Володимир Дутка, професор
кафедра фізичної та колоїдної хімії,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
vdutka@ukr.net

У 2023 році урочисто відзначили 150-річчя Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ). У часи окупації земель України НТШ була першою академією наук, яка активно проводила українознавчі, математичні та природознавчі дослідження. НТШ була на захисті української мови та культури, правдивої історії України.

У науковому товаристві успішно працювали відомі вчені, як от: Іван Горбачевський, Іван Пулюй, Юліан Гірняк, Роман Залозецький та багато інших. Велику роботу у галузі літератури, історії, етнографії проводили Іван Франко, Михайло Грушевський, Володимир Гнатюк.

Іван Пулюй перший відкрив X-промені, зробив ряд винаходів у електротехніці. І. Пулюй разом з П. Кулішем та І. Нечум-Левицьким вперше зробили переклад Біблії українською мовою. Вражаючі досягнення здійснив хемік-органік Іван Горбачевський. Поряд з науковою роботою Іван Горбачевський активно займався викладацькою діяльністю. Впродовж декількох років він видав підручники “Органічна хемія”, “Медична хемія”. Український дослідник Роман Залозецький вперше у світовій науці започаткував систематичні дослідження нафти та озокериту. Р. Залозецький популяризував знання серед селянства. Відомий фізико-хемік Юрій Гірняк теоретично довів можливість автоколивальних хемічних процесів, які були відкриті через 60 років.

З відновленням НТШ у 1989 році почалася активна робота з організації комісій та секцій товариства. З ініціативою сформувати хемічну комісію виступив академік НАН Україна Роман Кучер. Така комісія була організована у 1990 році, і очолив її Р. Кучер. У 1991 році була організована перша наукова конференція НТШ. З 1991 року головою хемічної комісії НТШ став відомий вчений-кристалохемік Євген Гладишевський. Під час головування Є. Гладишевського було започатковано регулярне проведення конференцій “Львівські хемічні читання” та видання наукового журналу “Праці НТШ. Хемічні науки”. Визначною роботою членів комісії стала робота з формування та видання чотиримовного хемічного словника.

На даний час у хемічній комісії НТШ працює 89 осіб і такому колективу до снаги виконувати безліч завдань, які ставить життя.